

‘PELABOEHAN SANTOSA’ KONINGSLAAN 52

De veilige haven in Bussum

BUSSUM De villa Koningslaan 54 (nu 52) werd in 1918 gebouwd door de aannemer Hendrik Jan Dekker. Het ontwerp en de bouwtekeningen ervoor zijn waarschijnlijk gemaakt door zijn 20-jarige zoon Ferdinand, die in opleiding was als architect.

Midden in de voorgevel van de villa prijkt een gevelsteen met de afbeelding van een stoomschip en een vuurtoren. ‘Pelaboehan Santosa’ staat eronder, Maleis voor ‘veilige haven’. Het laat zich raden: de eerste bewoner was een zeeman. Jouke Cornelis Metus, geboren op 22 januari 1867 in Amsterdam.

Jouke Cornelis Metus

Dat Jouke Cornelis zeeman zou worden, was geen verrassing. Zijn vader, die dezelfde naam had als hij, was ook al van jongs af aan zeeman geweest. Eerst stuurman, later gezagvoerder op houten driemasters naar de Botnische Golf om timmerhout en heipalen uit Zweden te halen voor de hout-handelaar N. Brantjes uit Purmerend. Nog later als gezagvoerder bij de Koninklijke West-Indische Maildienst (KWIM), een in Amsterdam gevestigde rederij die passagiers, post en andere vracht vervoerde tussen Nederland en Suriname, later ook New York.

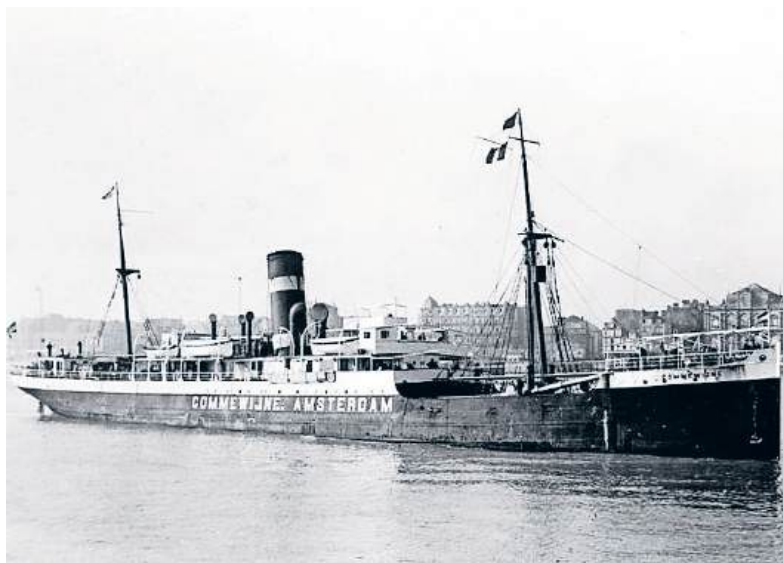

■ Koningslaan 52 (destijds 54).

Groote Vaart’ en in 1889 voor het examen tweede stuurman.

Huwelijk

Op 28 augustus 1895 trouwde Jouke in Den Helder met Marretje van Zweden (geboren 4 augustus 1871), dochter van een scheepstimmerman. Datzelfde

■ Het stoomschip Commewijne.

Oorlog op zee

De laatste drie schepen waarop Jouke voer waren in 1917 de PRINS DER NEDERLANDEN, in 1918 de COMMEWIJNE en vanaf 1919 de STUYVESANT. In de Eerste Wereldoorlog is Nederland neutraal. Elk Nederlands schip droeg voortaan groot geschilderd op de zijwanden zijn naam om te voorkomen dat Duitse

U-Boten het torpedeerde. Toen op 21 maart 1918 de PRINS DER NEDERLANDEN een Amerikaanse haven binnenvoer, werd het in beslag genomen op basis van “jus angariae” (recht op inbeslagname bij dringende noodzaak, met financiële vergoeding). Het schip moest voortaan Amerikaanse troepen vervoeren en de reder ontving hiervoor een ruime

vergoeding. Op 7 juli 1918 overkwam de COMMEWIJNE in New York hetzelfde. Spannende tijden voor Jouke C. Metus! In oktober 1918 streek Jouke met zijn gezin neer in Bussum. Het huis was de veilige haven, ‘Pelaboehan Santosa’. Hij overleed op 6 april 1925, dus niet lang nadat zijn portretfoto in Bussum was gemaakt.

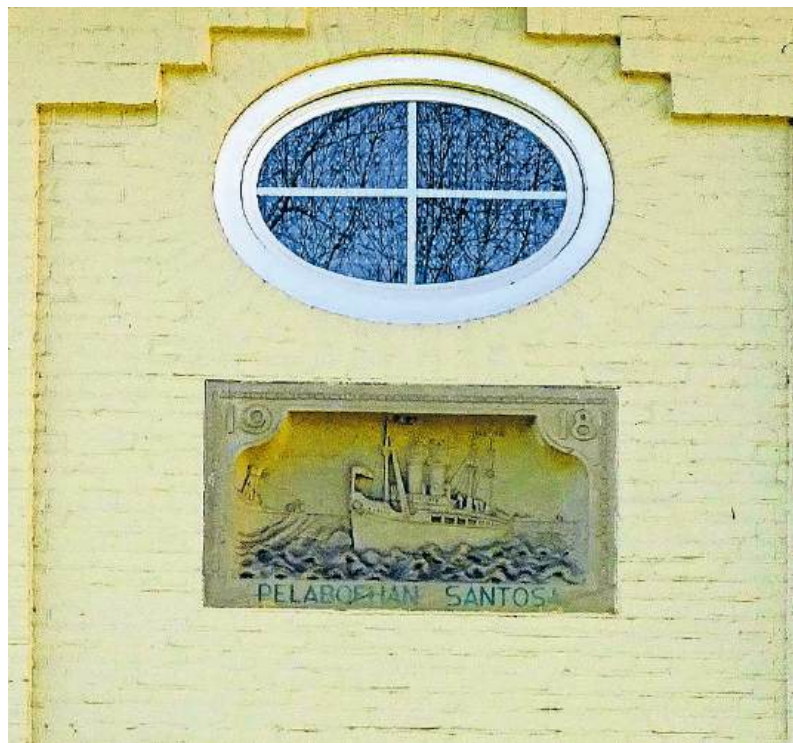
Greta Metus

Zijn dochter Greta trouwde op 27 maart 1930 met de in Frankrijk geboren Emil François Merle. Ze verhuisden naar Amsterdam, waar al op 3 november 1931 de echtscheiding werd uitgesproken. Greta keerde terug naar Bussum. Er verschenen vanaf dat moment advertenties in de Bussumsche Courant waarin zij zich aanbood als ‘Leerares Fransch en Handelsw. en translatrice’. Ze woonde en gaf les op Koningslaan 52, waar haar moeder ook nog steeds woonde. Op 15 november 1933 trouwde ze met ‘handels-agent in stoffen’ Simon de Jong uit Amsterdam. Het echtpaar gingen wonen op Albrechtlaan 6, waar Greta blijkens de advertenties haar lessen voortzette. Daarnaast was zij actief voor de Bussumsche Rijschool, een manege aan de Gooiberg 38. In 1940 liep ook haar tweede huwelijk op een scheiding uit, waarna ze opnieuw terugkeerde naar haar moeder op de Koningslaan. Greta overleed op 27 januari 1946, pas 49 jaar oud. Haar moeder verhuisde naar Gooibergstraat 12. Zij overleed op 15 oktober 1957 in Warnsveld.

Bronnen:

Persoonsgegevens Archief Gooi en Vechtstreek Genlias-persoonsgegevens; Piet’s Scheepsindex; historische databank van Stichting Maritiem, Online-begraafplaatsen.nl, diverse krantenberichten.

Dit is een deel van een artikel van Marja Klein uit de serie ‘Bussumers uit de jaren 20’ uit Bussums Historisch Tijdschrift 41, september 2025, aangevuld met gegevens uit het artikel ‘Van dagloner naar villabewoner’ over de familie Metus van Gerard Hoogen-dijk. Bewerking: Eric Bor.

De jonge Jouke trad in de voetstapen van zijn vader. Hij ging naar de Kweekschool voor de Zeevaart in Amsterdam en werd op 17 december 1884 als stuurmansleerling geplaatst op het schip Tienhoven, dat reisde tussen Rotterdam en Java. De gage was volgens de registers van de school 12 gulden per week. Op 27 juni 1886 kwam hij terug van de reis ‘met zeer goed attest’, een lovend rapport van kapitein Krijgsman. Op 18 september van datzelfde jaar slaagde hij voor het examen ‘derde stuurman voor de

jaar verhuisden ze naar Amsterdam. Hier werd op 6 december 1897 hun dochter Margaretha Anna Catharina (Greta) geboren. Jouke trad in dienst bij dezelfde rederij als waar zijn vader voor werkte: de Koninklijke West-Indische Maildienst. Hij startte in 1897 op de stoomboot ‘PRINS MAURITS’. In april 1903 vertrok het echtpaar uit Amsterdam om in Watergraafmeer te gaan wonen, dat toen nog (deels) een zelfstandige gemeente was. In 1913 trok het gezin naar Loochem.

■ Jouke Metus.

■ Marretje Metus-van Zweden.

■ Greta Metus.